

Кредитна кооперація України: сучасний стан та перспективи розбудови [Текст] : монографія / В. П. Хомутенко, В. В. Немченко, О. Г. Волкова, А. В. Хомутенко ; Одес. нац. акад. харч. технологій, Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса : Печат. дом; Друк Південь, 2010. – 348 с. : табл., рис. - Бібліогр.: с. 274-288. - ISBN 978-966-389-325-9.

Монографія присвячена дослідженню теоретичних, організаційних та методологічних засад системи кредитної кооперації України, розробці практичних рекомендацій щодо забезпечення її фінансової

стабільності та напрямків подальшого розвитку.

У роботі розглянуто сутність та роль кредитної кооперації на фінансовому ринку, організацію інформаційної облікової політики у кредитних спілках, оцінено їх фінансово-господарську діяльність і ризики такої діяльності; досліджено особливості фінансових методів системи кредитної кооперації, з'ясовано її фінансові зв'язки та визначено фактори впливу на фінансову стабільність системи кредитної кооперації; запропоновано модель ранжирування кредитних спілок за фінансовими показниками.

З метою зменшення ризиків діяльності кредитних спілок обґрунтовано необхідність удосконалення фінансових нормативів кредитних спілок та фінансового контролю за їх діяльністю як інструменту підвищення фінансової стійкості. Запропоновано концепцію розбудови системи кредитної кооперації України.

Призначено для науковців та практиків, викладачів, аспірантів, студентів та інших зацікавлених осіб.

ВСТУП

Розвиток фінансового ринку України об'єктивно вимагає існування в його структурі розгалуженої системи фінансових посередників, інтереси яких мають бути спрямовані на задоволення потреб споживачів різного масштабу - від великих господарських структур до пересічного громадянина та забезпечення для них рівних можливостей доступу до фінансових послуг.

Значну роль у забезпеченні доступних фінансових послуг громадянам та невеликим підприємницьким структурам у контексті затвердженої державної Концепції розвитку національної системи кредитної кооперації України мають відігравати фінансові установи кооперативних форм господарювання — кредитні спілки. Саме вони є єдиними фінансовими посередниками на фінансовому ринку України, які діють на кооперативних засадах

самоуправління, взаємодопомоги, взаємного кредитування, відкритості та не мають на меті одержання прибутку.

Кризові явища на фінансовому ринку засвідчують, що значна увага повинна приділятися питанням фінансової стабільності кредитних спілок, а їх подальше успішне функціонування залежить від системного розвитку кредитної кооперації, існування розвинених фінансових зв'язків установ системи кредитної кооперації як між собою, так і з зовнішнім середовищем, здійснення спілками поміркованої фінансової діяльності, орієнтованої на забезпечення власної платоспроможності та ліквідності.

Вагомий внесок у формування теоретичних засад кредитної кооперації зробили у своїх працях А. М. Анциферов, С. Г. Бабенко, Ф. В. Горбонос, К. А. Пажитнов, М. І. Туган-Барановський, Л. Є. Файн, О. В. Чайнов, М.Ф. Шкляр.

Економіко-організаційним та правовим аспектам діяльності кредитних спілок присвячено роботи І. Л. Бубнова, В. В. Гончаренка, І. О. Гриценко, П. М. Козинця, Н. М. Космачової, А. Я. Оленчика, А. А. Пожара, А. А. Стадника та інших.

Окремі питання діяльності кредитних спілок висвітлювали сучасні вітчизняні вчені Р. Р. Коцовська, О. І. Мешко, Л. А. Негребецька, Р. А. Слав'юк та інші.

Віддаючи належне проведеним дослідженням, варто зазначити, що окремі аспекти системного розвитку кредитної кооперації України ще не з'ясовано. Це стосується передусім розуміння системи кредитної кооперації як фінансової категорії, особливостей методів її фінансового механізму, визначення чинників впливу на фінансову стабільність системи кредитної кооперації в Україні, систематизації фінансових зв'язків цієї системи. Окремого опрацювання потребують напрями подальшого розвитку національної системи кредитної кооперації, вивчення методів і механізмів удосконалення фінансового забезпечення, управління та контролю кредитних спілок.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ	4
1.1. Місце та функції фінансових посередників на фінансовому ринку України.....	4
1.2. Економічна сутність та характеристика елементів системи кредитної кооперації.....	15
1.3. Фінансова стабільність системи кредитної кооперації.....	28
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ	

УКРАЇНИ	46
2.1. Аналіз складу та структури фінансових ресурсів кредитної кооперації України.....	46
2.2. Оцінка фінансової діяльності кредитних спілок України як центральної ланки системи кредитної кооперації.....	62
2.3. Фінансові методи забезпечення фінансової стабільності системи кредитної кооперації.....	73
РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ В КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ	99
3.1. Методологія організація інформаційної облікової системи в кредитних спілках.....	99
3.2. Бухгалтерський облік та фінансова звітність - основа формування економічної інформації про кредитну спілку.....	118
3.3. Управлінський облік в інформаційній обліковій системі кредитної спілки.....	164
3.4. Методика податкового обліку та звітності в кредитних спілках.....	182
РОЗДІЛ 4. СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ	200
4.1. Адаптація міжнародних норм і стандартів фінансового контролю за діяльністю кредитних спілок до національної практики.....	200
4.2. Інституційна організація фінансового контролю за діяльністю кредитних спілок.....	209
4.3. Застосування пруденційного нагляду як заходу мінімізації ризиків кредитних спілок.....	216
4.4. Методика проведення внутрішньогосподарського фінансового контролю у кредитних спілках.....	241
РОЗДІЛ 5. НАПРЯМИ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ КРЕДИТНОЇ КООПЕРАЦІЇ УКРАЇНИ	254
5.1. Концепція розбудови системи кредитної кооперації України.....	254
5.2. Вдосконалення форм та методів державного регулювання в системі кредитної кооперації України.....	269
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	274
ДОДАТКИ	289